

napredovalnih šolah. Da je res dobra, priča nam to, da jo je c. k. naučno ministerstvo z odlokom od 5. julija 1880. leta za šolski nauk sposobno priznalo. Pisana je v nemškem jeziku, morejo jo tedaj rabiti le učitelji, da po njej v slovenskem jeziku učijo šolsko mladino za ta nauk spretno. Če bi jo v kmetijstvu izveden mož poslovenil in bi založnika našel, dobili bi potem izvrstno knjigo za kmetijski nauk. Cena jej je 1 gold. 20 kr. Dobi se v vseh knjigarnah ali vsaj naročiti more. Naslov pa jej je ta-le:

„*Landwirthschaftliches Fragebuch. Ein Leitfaden für den landwirthschaftlichen Unterricht in ländlichen Fortbildungsschulen u. s. w. Nach dem Französischen des Mr. Edm. Teisserenk de Bort, Cabinetschef des franz. Ackerbauministeriums, für österreichische Verhältnisse bearbeitet von Wilhelm Freiherrn v. Wangenheim, ehemaligen Professor an der landwirthschaftlichen Akademie zu Ungarisch-Altenburg. Mit 32 in den Text gedruckten Holzschnitten. Stuttgart 1880.*“

V 13. razdelkih z vprašanji in odgovori na 144 straneh obsega vse, kar je kmetovalcu vedeti potreba, da je popolno temeljito podučen. Ko bi se našel v kmetijstvu popolno izveden mož, ki bi knjigo dobro poslovenil in bi sl. ministerstvo dalo državno podporo zanatis, krasno knjigo bi potem Slovenci imeli.

Šolske stvari.

Letno zborovanje društev: „Vdovsko učiteljsko društvo“; — „Slovensko učiteljsko društvo“ in „Narodna šola“ v Ljubljani.

Dne 23. septembra t. l. so imela zgoraj imenovana društva v Ljubljani svoja navadna letna zborovanja. Bralcem „Novic“ je dobro znano, da so one tem zborovanjem skazale vsako leto svojo posebno pozornost; „Novice“ so dobro in pazljivo pogledovale v oči in v obraz onim našim gosp. učiteljem, ki niso bili plašne kukavice, — ki niso sukali plašča po vetru, in se ne potikali po skrivnih zakotjih, marveč so imeli značajnost in pogum, tudi v najbolj kritičnih časih stopiti kot značajno-pošteni, rodoljubni, narodni učitelji očitno na beli dan in k javnim zborovanjem. Zato radostni konstatujemo, da nas je jako veselilo, videti te vrle možake tudi to leto v naši beli Ljubljani, dostavljamo pa ob enem, da nas je posebno veselilo tudi to, ker smo zapazili, da se vtrjenim značajnim učiteljem pridružuje od leta do leta več mladih nadepolnih učiteljskih tovarišev, ki so nam dokaz, da ima rodoljubno učiteljstvo kolikor toliko vendar le svoj pošteni naraščaj. Da! — celo eno izmed naših mladih gospic-učiteljic smo videli pridružiti se letos zborovajočim učiteljem; dolenska Litija je oni pošteni kraj, ki ima tako neustrašeno gospico učiteljico.

Kakor vsako leto bila je tudi letos kot vvod zborovanjem ob 8. uri zjutraj v Št. Jakobški cerkvi sv. maša, katero so opravljali prečastni gosp. prošt dr. A. Jarc; zbor učiteljev pa je poveličeval sv. opravilo s tako prekrasnim domačim slovenskim petjem, da imamo v resnici premalo besed, to po vrednosti pohvaliti. Kdor ne verjame, da se Bog dá sprelepo častiti tudi v naši mili domači besedi: k sv. Jakobu naj bi bil to jutro poslušat prišel.

Ob 9. uri pričelo se je zborovanje v dvorani katoškega društva, katerega so se udeležili tudi nekateri rodoljubi neučitelji.

Po navadnem redu zborovalo je najpoprej vdovsko učiteljsko društvo. Predsednik gosp. dr. A. Jarc v vvodnem ogovoru prijazno pozdravi nazoče, in omeni med drugim, da se je društvena imovina tudi to leto pomnožila. Zatem predloži tajnik in blagajnik gospod Matej Močnik tiskani račun in imenik društvenikov. Društvo ima 39 524 gold. 20 kr.; — prihodkov je od 31. avgusta 1879. leta do konca avgusta 1880. l. imelo 2337 gld. 87 kr., stroškov pa 1865 gld. 31 kr. Vdov je 65. (Drugi naši gosp. učitelji menda al nimajo za nikogar skrbeti, ali pa jih tare tolika sila, da vstopnine in letnine vplačevati ne morejo. Drugač si malega številca udov tolmačiti nočemo.)

Pri daljnih razpravah je svetoval gosp. Stanonik, naj bi društvo učiteljem, ako pridejo v denarne zadrege, dajalo primerna posojila. Gosp. Močnik odgovori na to, da se je delalo uže zdaj tako, kjer je imelo društvo gotovost za posojilno povračilo; ako bi se pa posojila dajala v smislu gosp. Stanonikovega predloga morala bi se predrugačiti društvena pravila (štatute), zato se je pa tudi letos daljna razprava te zadeve opustila.

Vpokojenemu učitelju gosp. M. Kračmanu določilo se je na njegovo prošnjo na podlagi društvenih pravil za to leto 50 gold. podpore. — Gosp. Režek, učitelj iz Kranja, se sprejme med ude.

Za pregledovanje računov so bili voljeni gospodje Papler, Zarnik in Kovšca; odbor pa je bil po nasvetu gosp. Stanonika enoglasno imenovan dosedanji, namreč: predsednik gosp. dr. A. Jarc, tajnik in blagajnik gosp. Matej Močnik, odborniki pa gospodje: Borštnik, Čenčič, Govekar, Kuhar, Praprotnik Andrej, Praprotnik France in Tomšič.

(Dalje prihodnjič.)

Poročili dveh hrvatskih gimnazij.

Zanimivo utegne morda biti mnogim našim čast. čitateljem, da zvedo lansko šolsko letino gimnazije Zagrebške in gimnazije Reške.

Izveščje o kralj. velikoj gimnaziji u Zagrebu koncem školske godine 1879/80“,

katere ravnatelj je naš rojak gosp. Franjo Bradaška donaša na čelu članek prof. A. Musića o „perfektivnih in imperfektivnih glagolih v grškem in hrvatskem jeziku“. Med drugim obsega naučno osnovo, katera je podobna osnovi naših gimnazij. Vsi predmeti se predavajo v hrvaščini; nemški jezik pa je v vseh 8 razredih obligaten predmet. Neobligatni predmeti so: krasnopis, risanje, laščina, francoščina, petje in gombanje (telovadba). Te predmete predava 26 profesorjev in učiteljev z ravnateljem gosp. Fr. Bradaško vred. Razen ravnatelja so na tukajšnji gimnaziji Slovenci gg. Žepič, Valjavec, Marn, Celestin, Benigar, Musić, Priglin Gostiša. Učencev je bilo 635 javnih in 12 privatistov, tedaj blizu toliko, kakor v Ljubljani. Na tej gimnaziji sta bila le 2 učenca iz Kranjskega in 9 učencev iz Štajarskega.

„*Program kralj. velike gimnazije na Rieci*“

se pričinja s člankom prof. J. Miheliča: „Teorija brojnih kongruencija prvog stupnja“. V naučni osnovi nahajamo med obligatnimi jezici nemški in italijanski jezik. Naučni jezik je se ve da hrvatski. Ravnatelj gimnaziji je gosp. Ljud. Slamnik, poleg njega nahaja se še 13 profesorjev in učiteljev. Neobligatni predmeti so: risanje, telovadba, francoščina in lepomis. Učencev bilo je 181, tedaj toliko kakor v Novomestu, v 7. razredu bilo jih je le 8, v 8. pa celo le 7. — Kar

travna rastlinstvu škodljiva ali ne, tega ni še nobeden spričal.

Naj to reč malo pretresemo, ker je kmetovalcem in vrtnarjem dosti na nji ležeče.

1. Rastlinstvo potrebuje za svojo rast mnogoterih pripomočkov, med katerimi ste primerna gorkota in mokrota. Al vsakdo tudi vé, da nobena rastlina se ne bo dobro počutila, če jej potrebne svetlobe primanjkuje. Odtegni svetlobo kateri koli rastlini, kmalu se boš prepričal, da se ti ne bo brez nje ponašala, le medlela ti bo, kakor lešrba, kateri olja primanjkuje. Do dobrega znano je, da perje pri svetlobi podnevi ogelno kislino iz zraka srka, v temoti ponoči pa ta gaz iz sebe puhti. Da rastlina v temoti raste, pride po gosp. Gasparinovich mislih od tod, ker se piskričasta kožica rastlin podaljšuje, brez da bi ogelca kaj srkala in se lesno lakno narejalo; če je pa rastlina na svetlem, se ogelc z rastlinjem zedinuje, in rastlina sama na sebi raste, da je veselje, tem bolj pa, kolikor več svetlobe ima.

2. Ali ima pa to oživljajočo moč samo solnčna svetloba? Tega ne more nihče popolno spričati. Skušnja še celó dokazuje, da umetno ali nalašč napravljeno razsvitljenje rast ravno toliko pospešuje, kakor solnčna svetloba. Potem takem tudi svetloba lune rastlinstvu ravno tako pomaga kakor vsaka druga svetloba.

3. Če je tedaj temu tako, mora rastlina ob luninem svitu ravno tako rasti kakor čez dan in tudi čez noč ne bo počivala, če ni noč pretemna; če je pa noč zlo temna, pa tudi rastlina spi. Po teoretičnem smislu tedaj lunina svetloba rast rastlinsko jako pospešuje.

4. Ta rast bo pa vsled lunine svetlobe toliko živejša, kolikor večja je gorkota ponoči, in ker je pred polnočjo gorkeje kakor po polnoči, bi morala po teoretičnih pravilih rastlina bolj rasti, kedar mesec raste, to je, pri večerni luni, kakor če luna pojemlje ali o dobi jutranje lune, in polna luna bi bila najglednejša za mnogovrstno rastlinstvo.

5. Če pa more polna luna o cvetji ali o godenji rastlinstva več pripomagati k razvitju in več ali manj tudi k ponašanju sadežev, se dá tudi misliti, da ima prememba lune vse leto do rastlinstva mnogovrstno moč.

6. Ravno tako se lahko razume, če so mlade rastlinice iz zemlje ob ščipu ali polni luni pribodle in lunina svetloba njih rast pospešuje, da je tudi dobro, da se o setvi na luno pazi, in da ni vse eno, ali se o mladi ali polni luni seje ali sadi. Stari pregovorikušenih vrtnarjev in gospodarjev niso tedaj o tem čisto prazni, ako ni družih veljavnih vzrokov, zavolj katerih umen kmetovalec ne more gledati v pratko na luno.

7. Na nobeno stran ni tedaj neumno, meniti, da ima luna moč do rastlin. Vprašanje je le: ali nje moč tudi v resnici kaj izdá? Nejeveren Tomaž bo o tem vsak, komur le to v glavi tiči, da lunina svetloba je le slaba svetloba in da malo svetlobe ne more veliko moči imeti do rastlinstva. Pa kdo more spričati, da bi bilo to res? Morebiti pa v tem leži skrivnost, da svetloba na gornji plati perja, senca pa na spodnji strani dela nekako nasprotnost, katera ravno pospešuje rast in življenje rastlinsko. Kdo vé, ali bi svetloba toliko moči imela, ako bi ne bilo sence? Kakor bi obnebj brez svetlobe samo dosti ne bilo, da bi rastline rastle, tako morebiti tudi sama svetloba bi ne storila tega, kar stori zdaj luč, zdaj tema, tū svetloba, tam senca.

Če je tedaj temu tako, luna opravlja res važne reči. To razumeti je treba le pomisliti, kako je senca očitna in močna, ki se vidi, kedar luna prav svetlo sije, in če se z njo dnevna svetloba primerja pri oblačnem vremenu. Če je ravno taka dnevna svetloba močnejša kakor svetloba lune, vendar ne opravlja preočitne

sence, in bila bi tedaj za rastlinstvo gotovo slabēja pomoč kakor čista svetloba lune.

8. Samo po sebi se razume, da ta moč lunine svetlobe ni po vseh deželah enaka. Največa je v onih deželah, ki ob ravniku (ekvatorji) leže, kjer je navadno nebo čisto in jasno, dnevi in noči enaki in druge okoliščine ugodne.

9. Luna meseca aprila ali malega travna. Po tem, kar smo zdaj rekli, da ima luna svojo moč do rastlinstva, ni težko tudi škodljivosti lune malega travna razumeti. Rastlinski organi, perje in popki, v katerih svetloba neko gibanje obudi in v katerih se več sočnjave nahaja, postanejo po tem takem bolj občutljivi in o nižji toploti lunine svetlobe več trpé, kakor če bi jih ravno tak mraz pri ponočni temi zadel, ko so njih organi bolj otrpnjeni, zato ker nimajo potrebne svetlobe. Po tem takem morajo rastline pri enaki toploti več od mraza trpeti pri svetlobi lune kakor v temoti, in mogoče je, da kaka rastlina, na priliko, o mrazu le dveh stopinj uže zmrzne, kedar luna sije, ko drugač, to je, brez lunine svetlobe morebiti bi ne bila pozebla pri 5 stopinjah. Potem takem imajo kmetje prav, da jim je toliko za luno v malem in velikem travnu mar, ko so noči še rade tako mrzle, da so rastlinam lahko škodljive.

Šolske stvari.

Letno zborovanje društev: „Vdovsko učiteljsko društvo“; — „Slovensko učiteljsko društvo“ in „Narodna šola“ v Ljubljani.

(Dalje.)

Za zborovanjem „Vdovskega društva“ pričelo se je ono „Slovenskega učiteljskega društva“. Prvosednik g. nadržitelj Govekar pozdravi nazoče z vneto besedo, povdarja, da društvo krepko živi, omeni v kratkih potezah delovanja njegovega v preteklem letu, vnema nazoče k vstrajnosti, značajnosti, delovanju na literarnem polju itd. K sklepu svojega ogovora pozivlja zbrane učitelje na slavoklic Nj. veličanstvu presvitlemu vladarju Franc Jožefu I., kar se je s trikratnim ponavljanjem gromovito izvršilo.

Po predsednikovem ogovoru poročal je blagajnik gosp. Ivan Tomšič o stanju društva. Lansko leto je bilo ostalo gotovine 110 gold.; letos je vplačalo dozdej letnino 36 udov. Vsi dohodki znašajo 147 gold. 60 kr.; stroški pa 126 gold. 65 kr., tedaj ostane gotovine 20 gold. 95 kr. Udov je blizo 80. — Dalje poroča gosp. blagajnik, da mu je pisal gosp. Praprotnik (utemeljitelj „slov. učit. društva“), da zarad nevarne bolezni ne more priti v zbor, kar so nazoči z velikim obžalovanjem vzeli na znanje. Naznanilo nekega družega vnajega uda, da ne more priti v zbor, ki je lani mešetaril za glasoviti „kompromis“ med narodnimi in nemčurskimi učitelji, pa je bilo z glasno besedo: „Prav je, da ga ni!“ poplačano.

Tajnik gosp. Močnik prične zdaj poročati o društvenem delovanju. Naznanja, da so društveni udje dobili to leto na dar knjižico gosp. Ciperletovih „Pogovorov III. del“; in gosp. Lavterjevo knjigo: „Nekaj o načrtu za prirodoslovje“. Potem naznani, da je prvosednik gospod Govekar sestavil zbirko vseh znanih lesov po naših gozdih (okolo 30 plemen), kar se bo podarilo našim šolam. Zbirka je bila predložena na ogled. Tu pač na vso moč moramo pohvaliti velik trud g. predsednika, ki ga je imel s to napravo. (Priredjenih je menda okoli 30 tacih garnitur.) Lesni ko-

madiči so razkrojani na tri vogle tako, da znotranji oglajeni dve strani kažete letine, lesno barno itd., zunanja stran pa drevesno skorjo (lubje). Na tej strani je pod vrhom prilepljen beli listič s slovenskim, latinškim in nemškim imenom dotičnega lesnega plemena. Zbirka, v vrsto postavljena, ima veliko enakost z vezanimi knjigami. Vsaka šola si sme čestitati, ki bo dobila od vrlega slov. učit. društva to jako podučno zbirko na dar. Enoglasno je bila na predlog gosp. Levičnika prvosedniku gosp. Govekarju izrečena od nazočih zahvala za njegovi veliki trud. — Gosp. Levičnik je potem stavil še tudi nasvet, naj bi društvo dalo napraviti kolorirano sliko peterih plemen človeškega rodu, katere slike pri nazornem poduku v zemljepisji zdaj še pogrešamo. — Gospod Stegnar omeni, da se sicer taka slika uže dobi, toda ona kaže samo glave; g. Levičnik pa je za to, da bi se naslikale cele podobe, to je, cela trupla. Ta stvar v zboru ni prišla na glasovanje, pač pa se hočeta imenovana gospoda o tem privatno dogovoriti. — Dalje gosp. tajnik omeni, da je slov. učit. društvo prošnja za izposojilno plačevanje učiteljskih plač izročilo po gosp. dr. Vošnjaku deželnemu zboru. Pričujoči gosp. dr. Vošnjak daje zboru o tej zadevi nekoliko razjasnil. — Potem je govoril gosp. Režek. On obširno razlaga potrebo o prestrojenji učilišč, da bi ugajale ljudskim šolam na Kranjskem in sploh na Slovenskem, in naposled stavi nasvet za sklep treh resolucij: 1. „Slovenski ljudski učitelji moramo imeti, kakor vsi narodi našega cesarstva, slovensko učiteljsko izobraževališče, v katerem se predavajo vsi v organizacijskem statutu za učiteljišča, izdanem dne 26. maja 1874. l. št. 7114 predpisani predmeti v slovenskem jeziku. Nemški jezik je obligaten predmet.“ 2. „Pri poduku iz pedagogike naj se našim pripravnikom tudi praktično pokaže, katere službene spise (Amts-schriften) morajo imeti in kako naj jih vodijo.“ 3. „V ta namen naj se naredi peticija do sl. ministerstva, do deželnega šolskega sveta in do državnega zbora, in izvoli naj se poseben odbor 7 udov slov. učit. društva, ki bode dotične peticije sestavil in dalje odposlal.“ — Te resolucije so bile od nazočih soglasno sprejete, in novi odbor (in spe) naprošen, naj peticije sestavi in na dotična mesta odpošlje. Nasvet g. Zerovnika, naj bi se tem resolucijam pridjal še dostavek: „Naj se pripravljavni tečajji odpravijo“, pa pri glasovanji ni dobil zadostne podpore. — Zdaj poprime kot gost nazoči g. dr. Vošnjak besedo, in obširno govori, da se je to vedno povdarjalo in prosilo, da bi se slovenski učitelji podučevali v domačem jeziku, in eo ipso tudi mladina. Govornik občuduje, da v kljub nemškim pripravnicam slovenski učitelji vendar tako krepko napredujejo v narodski omiki, védah itd. Dalje poroča, kako so naši narodni gg. poslanci v državnem zboru vedno delali, govorili in potezali se za to, da bi naša sveta reč zmaga. Nazoči gg. učitelji so vse to radi čuli in z zadovoljstvom sprejeli. — Gosp. Rant je dalje poročal prav obširno o kmetijstvu, to je, potezal se za povzdigo in pomnoženje uka v kmetijstvu na pripravnicah in tudi v posameznih šolskih okrajih. Razgovora, ki se je vnel o tem, vdeleževala sta se obilno gg. dr. Vošnjak in Stegnar, ter izgovorila upanje, da se bode tudi o tem s časom zboljšalo. — Gosp. Močnik razvija potem svoje mnenje o berilih, zlasti o novem „abecedniku“. Gosp. Borštник govori zoper drugi natis „Začetnice“, ki je jako pomanjkljiv in ima dokaj pomot in nepotrebnih preuredb. Tudi drobci v računicah so veliko predrobno tiskani, kar je zelo škodljivo za otroški vid. Gosp. Stegnar nasvetuje, da bi se slov. učit. društvo obrnilo s prošnjo do založništva učnih knjig na Dunaji, naj bi tam skrbeli, da se take

napake odpravijo. Gledé debelejšega tiska računic pa naj se gospod vitez Fr. Močnik prosi pomoči, ki je društvu poseben prijatelj in podpornik.

Tem obširnim razpravam je sledila volitev odbornikov, ki so gg.: Govekar, Kuhar, Režek, Močnik, Tomšič, Praprotnik Andr., Stegnar, Papler in Borštnik. Odbor se bo konstituiral pri prihodnji mesečni seji slov. učit. društva, ker je za to danes bilo premalo časa.

(Dalje prihodnjič.)

Nekaterih današnjih národov ženitovanjski običaji.

8 kultur-historiških obrazcev.

Spisal L. Gojko.

I.

Turki.

Turki sklepljejo svoje zakone ali na vse žive dni, ali pa le na nekoliko časa, a tega ne potrjujejo za gotovo, temuč vselej le pogodé se. Kadi (sodnik) kar spiše dogovor in zapiše v zapisnik, neveste pa ne spremljejo slovesno in tudi razveza zakona je brezi vsakoršne posebnosti. Ta zakon se razlikuje od priležništva sè sužnjicami, kajti le-to ne potrebuje nikakovega dogovora.

Turki se zaročajo na vse žive dni, pa ne, da bi ženin in nevesta uže dosti stara bila, temuč tako zgodaj, da nista še zrela, da bi sama volila. Kar oča in mati odbereta sinu nevesto, hčeri ženina. Zaročenca ne smeta občevati drug z drugim, ni sniti se ne smeta nikder, torej ne znata: niti kakovo je katerega lice, niti, kakov ima kateri značaj.

Svatbenega dne nevesta zavsede konja in jezdi na ženinov dom, spremlja jo godba, spremljajo žene in sužnjice. Ohaljena je vsa sè zavojem in nad nje glavo nesó „baldahin“. Kar jej roditelja dadeta, to konji in velblodi za njo nesó: kovčege, torbe, vreče, ki so časi prazne, ali pa je v njih roba, ki ni vredna nič, temuč je vse le samo bahaštvo in sleparstvo.

Ko nevesta prijezdi do svojega bodočega bivališča, sprejme jo ženin pred vrati, segneta v roko drug drugemu in z najnežnejšimi besedami obljubita ljubav, če prav srce ničesar ne zna o tem.

Ko Turki zakone sklepljejo, ne potrebujejo svojih duhovnov, samo sodnik je pričujoč in o njegovi navzočnosti ženin priseže in obljubi, če utegne umreti, ali pa če zapusti soprogo, da jej odloči nekoliko imovine, da jo bode uživala po svoji volji. Sodnik podpiše pogodbo, v kateri ni nič družega, nego imé ženinovo, imé nevestino, pa tista imovina zapisana, ki jo ženin odloči nevesti, če jej utegne umreti ali pa zapustiti jo.

O svatbenih obredih nevesta ni navzočna, temuč nje pooblaščenec jo vselej namesti. Sorodniki ženina peljejo na nevestin dom in to spremstvo poveljuje nekoliko slovesnosti, med katerimi je tudi ta, da nekateri izmed svatov nad ženinovo glavo nesó dva gola meča, pravijo, da to čaralnice odganja od njega.

Dan po svatbi mladi svatje pohodijo ženina in nevesto — in če je ženinu po godu nevesta, sploh nje vnanjost, slavé to zadovoljnost še posebno; če pa mu nevesta ni draga, obsipljejo jo z vsakojakimi zaničljivostimi in mora vrniti se domov k svojima roditeljema. Turška osveta pa je časi grda tako, da oča in mati kar na mestu ubijeta hčer zbog takih zaničljivosti.

— gosp. France Nučič iz Klade, — gosp. Fr. Zorko iz Belecerkve, — gosp. Janez Bovha iz Št. Vida pri Cerknici, — gosp. France Vesel iz Nemške vasi pri Blokah.

Belanskih (Möllthaler) juncev je na Koroškem gosp. odbornik Lasnik za družbo kmetijsko kupil 10, ki so bili v Kranji 4. dne t. m. po javni dražbi prodani. Kupili so jih: gosp. Anton Burger iz Hraš, — gosp. Karol Galè iz Bistre, — gosp. Matija Hočevnar iz gornjega Brnika, — gosp. Janez Kalan iz Visokega, — gosp. Aleš Molj iz Trboj, — gosp. France Šlibar iz Selc, — gosp. France Uranič iz Križa, — gosp. Janez Ušlakar iz Predoselj, — gosp. Urban Veber iz Zaliloga in gosp. Janez Zima iz Dovjega.

Gospodarske novice.

* *Zavarovalnico (asekuranco) za živino*, o kateri uže več časa v ministerstvu kmetijstva obravnavajo, imamo pričakovati, če bode minister izdelani načrt odobril. Nadejamo se, da ta zavarovalnica ne bode posilna, ker proti taki so se oglasile večidel vse družbe kmetijske.

* *Goveje kuge na Hrvatskem*, kakor „Obzor“ piše, ni konca ne kraja, zato, ker kužne mrhe mečejo v vodo, in mlinarji jih polovijo, iz kože denejo, kožo prodajo, mrho pa zopet v vodo vržejo. Po teh kužnih kožah se prav lahko širi nalezljiva bolezen.

* *Vinska letina* v obče letos ni dobra. Koliko nam je dozda znano, je na Hrvatskem zavoljo pozebe in toče zelo slaba, na Ogerskem srednja, nič bolja v Srijemu in Slavoniji, na Laškem precej dobra, na Francoskem slaba, tudi taka pa na Avstrijskem in Nemškem. Kakošna na Kranjskem, Primorskem in Štajarskem, ne vemo še za gotovo.

* *Zoper trtno uš* misli neki gosp. Vinko Liedl v Gradcu, da je izumil sredstvo. Oglasil se je s svojo iznajdbo pri dunajskem ministerstvu s prošnjo, naj mu dá priliko, izkusiti jo pred izvedenci. Brž ko ne se oglasi še več iznajdeb, al gledé na mnogovrstne izkušnje, o katerih gosp. Göthe poroča in so popisane v današnjem listu na drugi strani, ne stavimo dokaj upanja na Liedlovo sredstvo, katero je zmes iz soli, sadre (gipsa), živega apna, oglja in petroleja.

Šolske stvari.

Letno zborovanje društev: „Vdovsko učiteljsko društvo“; — „Slovensko učiteljsko društvo“ in „Narodna šola“ v Ljubljani.

(Dalje in konec.)

Zborovanje prvih dveh društev pobralo je bilo toliko časa, da je „Narodna šola“, ki ima namen, našo revno šolsko mladino obdarovati z učnimi stvarmi in s tem pospeševati napredek in omiko našega naroda, uže prišla čez poldan na vrsto, tedaj jej odločen bil za poslovanje le pičli čas. Prvosednik, vrli gosp. Stegnar, prične sejo z njemu lastno spretno besedo in zgovornostjo, izreče upanje na povzdigo društvenega delovanja, ter med drugim obširno poroča o novih pisankah, ki v kratkem pridejo na svitlo.

Iz tiskanega in med ude razdeljenega sklepnega računa „Narodne šole“ za čas od 25. septembra 1879. do 23. septembra 1880. leta posnamemo glavne točke, kakor sledi: Dohodki so znašali 563 gold. 3 kr., in sicer je vplačalo 34 ljudskih šol 102 gold. 9 kr.; — 39

gospodov učiteljev vložilo je 76 gold. 20 kr.; — med dobrotniki se odlikuje sl. ljubljanska hranilnica po svoji res častitljivi in velikodušni stari navadi tudi to leto z znamenito svoto 150 gold.; — tudi slavnoznana banka „Slavija“ (česki zavod) darovala je 100 gold.; — od neimenovanih dobrotnikov pa je društvu došlo 16 gold. Naj opozorim tudi letos častiti društveni odbor, da se obrne s prošnjo vprihodnje tudi do sl. vodstva „Vzajemne zavarovalnice“ v Gradci v prid „Narodne šole“, kajti ta zavod dobiva mnogo novcev vsako leto iz Kranjskega in sploh iz Slovenskega. Če se daljna Praga (banka „Slavija“) milosrčno spominja naših revnih šolarčkov in radodarno odpira svojo blago roko njim v prid, zakaj bi sosednji Gradec mačehno postopal proti našim otročičem — siromakom! „Ena roka umiva drugo, obe pa obraz“, pravi stari naš pregovor jako dobro. — Sploh pa naj bo priporočena „Narodna šola“ vsem našim milosrčnim dobrotnikom, bodo naj si katerega koli stanú. Nedolžne otročiče oveseljevati bilo je lastno največjemu učeniku vseh časov — Izveličarju samemu. Posnemajmo ga! Razširjevati omiko in poduk med našim mladim zarodom pa je tudi sveta dolžnost vsacega pravega rodoljuba, in prav to pospešuje „Narodna šola“ s tem, da obdaruje siromašno šolsko mladino z učili tam, kjer ubožni stariši tega svoji deci kupiti in omisliti ne morejo. Naj je razumnemu našemu radodarnemu in milosrčnemu národu s temi besedami v prid „Narodne šole“ izročena top'a peticija, o kateri se za trdno nadejamo, da bode padla na plodna tla.

Stroškov je imela „Nar. šola“ to leto 369 gold. 32 kr., kakor kaže dotični račun. — 15 toček opisuje na drobno po tisočih ona razna učila, ki so bila razdeljena med 78 deležnikov (šol). Prav zadovoljni konstatujemo to, da ima „Narodna šola“ za prihodnje, to je, za ravno pričeto šolsko leto še 193 gold. 71 kr. gotovine, in za 21 gold. 55 kr. šolskega blagá na razpolaganje. Ako ji priskočijo naši milosrčni rodoljubi zdatno na pomoč, zamogla bo ona tudi zanaprej prav obilno podpirati pospeh domačega šolstva. Bog daj!

Odborniki „Nar. šole“ ostali so vsi poprejšnji, in sicer gospodje: Praprotnik Andrej, Stegnar, Močnik, Borštnik, Govekar, Papler, Praprotnik Franc, Tomšič in Stanonik; odbor pa se bo konstituiral pri prihodnji društveni seji.

Duševnemu delovanju sledilo je telesno okrepčanje, to je, vkupni obed v čitalnični gostilni. Kar so za pregovor imeli uže Rimljani: „O quam bonum et jucundum est, videre fratres in unum“, potrjeno videli smo tudi ta dan nad našimi zbranimi učitelji tako pri zborovanjih, kakor potem tudi pri obedu, složne namreč in združene v eno. Toliko medjusobne odkritosrčnosti, prijaznosti in ljubezni smo zapazili osobito med obedom v veseli družbi, toliko iskrenih napitnic čuli smo, da v resnici pomilujemo one ostale naše rodoljubne učitelje, ki so bili zadržavani, vdeležiti se osobito letošnjih zborovanj, in tedaj tudi vsкупne veselice. Nadejamo se za trdno, k letu osorej videti in pozdraviti vse gotovo v naši beli Ljubljani.

K sklepu pa vskliknemo: Srečna mladina, ki je v odgojo izročena takim možem, kakor so večinoma naši vrli, omikani in rodoljubni národni učitelji! Slava!*)

*) Iz globočine srca tudi „Novice“, ki v pospeh in v brambo narodnih ljudskih šol delujejo uže nad tretjino stoletja, dodajajo svoj „slava“-klic v radostni zavesti, da njih klic, kakor zgodovina kaže, ni bil klic vpijočega v puščavi, in v nikdar omajanem prepričanju, da na mladini stoji svet!